

נסורת הש"ס

6 (ולכל הנה, ב) ב"ק ד"ג, 7 (ותפתי ס"ג, 8 (וישתי ס"ה).

הנהרות הב"ח

6 (בשנה אף נחשב עשה קן וכו' ר"ח כחול עשה אף קן).

הנהרות הגר"א

14 (בשנה מפני כבוד המדות, תמק).

לעזי רש"י

אשקז"א, ק"ג. אאורש"ר (אדורש"ר), לחזקין.

מוכף רש"י

שוקל אדם בשר כנגד הכלי, טעם המוכר כשר במשקל, א"ש"פ שסור לשקול ולשקל דייט משעה חול, מותר הוא לשקול כנגד הכלי, וכנגד הקופיץ, ספן גדול שקולין טו כשר, לויטא שני ולא חי משעה חול (ועי' סו' טו, א"ן משגיחין, א"ן משגיחין, בורות שיחין ומערות, להכניס בהן מים לשתות, רבי דבנ הלך לכל יריט מן הגוליס (ב"מ טז).

רבינו חננאל

בסורא אמרי כי הוטא כ"ו, פירוש גותן לזה כ"ו, תרטא, וזבא דבר ירדע באותו מקום, ולזה שלטו תרטא, וברשי היו אומרים כי חלקא ושלטו חלקא, וכן אוזיא וכן רבאע כולן שם אותו כלי הדיע במסוקים (פ"ג"ן) אומר אדם לחבירו ביום טוב מלא לי כלי זה, אבל לא במדה ב"י, אוקמה שמואל הא דתנן מלא לי כלי זה אע"פ שסביל מידה יודעה, הוון כלי שסביל קפ"י הוון עשיר להשתמש בו בביתו, אבל לא במידה, אבל לא בכלי המיוחד למדה בו לבי אדם שאינו עשיר להשתמש בו אלא למדור כלבו, כגון קפ"י שהוא עשיר למדור בו למכירה ולקנייה אילו דברי ת"ק, ואתא רבי יהודה למימר אפילו כלי העשיר להשתמש בו, כיון שסביל מידה יודעה אסור למלאוהו ולתת אותו לחבירו ביו"ט, שנמצא כאילו מודד ומוכר לו, ואקשינן וכו' ר' יהודה תמרי בשמחה יר"ט

אין צדין פרק שלישי ביצה

כ"ט

במדה ומכר ממנה עד שמכר חשבונו נמלא כל הנוטר בחבית על ידי צדיון שהרמיה היין כשמואלו ומעלה אוסיה אישקומ"א בלע"ו ואין המדה מלאה והן נקראין צדיון לפי שמכרין אותו כפי כשנותה אי נמי על דקלטיז ויחי ושמן י"ז בו מזוי מפני שמודבק בשלוי המדה ובדפנותיה וציון שכימי צדיון ולא בשמן: ומכריו כנסו כו'. כלפרישית צדיון: לפני הנוברים, של הקדש לעשות בהן לרבי הקדש אם ירצו. והם לא הקדישו כצדיון אין יכולין להקדיש עליהם שלהם אי נמי יכולין הוה ליה גזל בעולה: אמרו להם חכמים אין אסור זקוקין לכך. הואיל ומתלה לן נתינתם לגזול שהלקוחות מוחלין על ידי טרדן ומרוואנס שאינם יכולין לנשות עד וידעי וקא ממלי: אף אנו אין רלוננו לכך. לזה ליהנות משל אחרים: אמרו להם. חכמים א"כ אין לנס לעשות הקדש אלא לעשות בהן לרבי רביס שהרי משל רביס היה ויהי הנפלים מהן: ואין יודע למי הוול. שגול אנשים הרבה: שיזין ומעווס. שמתכנסין בהן מים ושומין מהן. ובי"ק ודף ג': מפרש מאי צור ומאי שיה ומאי מערה: ארבעים. ההנהיג ומטיל עמו צמנאות העיר: לא ימדוד אדם קב שגורין. אפילו לתן לבהמתו שגראה כמודד למכור: אבל קודר הוא. כקב עצמו נוקב ככרי וממלאו שלל מדרך מדה לתת צדיו למוכר: קודר. לשון נוקב: נתפוס. במשל קדרות נמי קרוי נתפוס: יקדית. ישידף אלוש"ר בלע"ו: בעין יפה. שיעור תלה אחד מ"כ"ד לכהן וכשאינה יודעת מדת עיסתה היא מקמלת ואומרת אין כאן כל כך אבל כשיודעת מדת עיסתה יודעת מה מפרש ועיניה יפה נה: תנא דבי שמואל. כמספתא שסדר שמואל מתנאים שלפניו כמו שסדרו רבי חייל ורבי אושעיא וכמו שמואל אסור. והוא שנה במשנתו מותר שמואל כשמעמיה דלמר אסור הלכה למעשה אמתא לשמעונין שהבא לשאלו הלכה לעשות מעשה מורין לו אסור ואי מוין איניס דעביד לא מחינן צדיה דהלכה דמוזר ואין מורין כן: אין

בסורא אמרי. דרך לומר לטובת מן לי מרעא או פלג מרעא וינגרש אמרי חלקא או פלג חלקא ובפומבדיתא אמרי אחיא. כל הטבחין היו מנתחין בהמותיהם כשבו כך וכן נתחם מן הכהנה ולאותן הנתחם קרו להו כסורא מרעא וינגרש חלקא ובפומבדיתא אחיא וינגרש פקוד רבעא: ברתני' אכל לא במדה. בגמ' מפרש לה ומאי פלוגמיהו: שהיה ממלא מרעא מרעא כו'. שאין מודדין צדיו"ט: אף כהולו של מועד עושה קן. בגמ' מפרש טעמא. ולא גרסינן בבתני' מפני צדיון המדות ואיך דגרס ליה והן העלאת הרמיות וכגמרא מפרש: מפני מלוי המדוס. ובהיה מוכר שפן היה לו מדות הרבה ומציאן הלקוחות ליהן ומודד לאיך ואיך צמדה לעצמו ומתמנות והולכות לתוך ליהן כל הלילה: גמ' המיוחד למדה. שמודד מוכר צו: העומד למדה. שכשישכר זה כל זה מחמיו אכל עדיין לא מדד צו: ואסא רבי יהודה למימר. כיון דהוא עצמו מדה ולכן עשוי וכדי מדה מחזיק לא ימלאנו דמחי שפיר כמודד ומוכר כעובדין דחול: כלי וקופיץ אין עומדין לכך: כדעבדין כחול. במאונס פעמים שאין הליטרטא לפניו וציון שיעוד משקל דחול. דעדיין לא ילא טבעו של כלי זה למדה: שם מדה. רבעא או לוג אלא כך יאמר לו סתם כלי זה מלא לי: הכל לא קא עביד כדעבדין כחול. שדרך לקוחות לומר מן לי לוג ואין דרך לומר כלי זה מלא לי בדרך מקח אלא בדרך הולאה או מתנה ואע"ג דמיוחד למדה: עבידי אינשי דמקרי חמר. לתנחייס: כמנא דכילא. של מדה: תנא אף כמנא עושה קן מפני בטול בית המדרש. שהיה חכם גדול ונאים רבים לשאלו הימנו וצמועד רבים עסקים במורה שאין טרודים במלאכה והיה ממלאן בליה שאין ומן בית המדרש כדי שיהא פניו ציוס. ולמלאן דגרס בבתני' מפני צדיון המדות מפרש הכי מפני בטול בית המדרש של צלי מועד לא יהיה פניו לנשות ולכרר מדותיה של ידמיהו לפיכך ממלאן בליה: הוא כנס כו'. משנתן יין בחבית כך וכן לוגין

א"ר בסורא אמרי תרטא ופלגו תרטא בנרש אמרי חלקא ופלגו חלקא בפומבדיתא אמרי אוזיא ופלגו אוזיא בנהר פקוד ובמתא מחסיא אמרי רבאע ופלגו רבאע: אמרו ר' יאומר אדם לחברו מלא לי כלי זה אבל לא במדה ר' יהודה ואמר אם היה כלי של מדה לא ימלאנו מעשה באבא שאול בן במנית שהיה ממלא מדותיו מערב יו"ט ונותנין ללקוחות ביו"ט אבא שאול אומר אף כמועד 6) עושה כן 10) מפני צדיון המדות וחכמים אומרים אף בחול עושה כן מפני מצוי המדות: גמ' מאי אבל לא במדה אמר רבי יהודה אמר שמואל אבל לא בכלי המיוחד למדה אבל כלי העומד למדה ימלאנו ואתא ר' יהודה למימר אפילו כלי העומד למדה לא ימלאנו אלמא גבי שמחת יום טוב ר' יהודה לחומרא ורבנן לקולא והא אפכא שמעינן להו דתנן ר' יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי וכנגד הקופיץ וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאונס כל עיקר אלמא ר' יהודה לקולא ורבנן לחומרא קשיא דר' יהודה אדר' יהודה לא קשיא התם בשאינו עומד למדה הכא בעומד למדה דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא התם קא עביד כדעבדין בחול הכא לא קא עביד כדעבדין בחול רבא אמר מאי אבל לא במדה בשלא יוכור לו שם מדה אבל כלי המיוחד למדה ימלאנו ואתא ר' יהודה למימר כלי המיוחד למדה לא ימלאנו אלמא גבי שמחת יום טוב רבי יהודה לחומרא ורבנן לקולא והא אפכא שמעינן להו דתנן רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי וכנגד הקופיץ וחכמים אומרים אין משגיחין בכף מאונס כל עיקר אלמא ר' יהודה לקולא ורבנן לחומרא קשיא דר' יהודה אדר' יהודה קשיא דרבנן אדרבנן ר' יהודה אדר' יהודה ל"ק התם בשאינו מיוחד למדה הכא מיוחד למדה דרבנן אדרבנן נמי לא קשיא התם קא עביד כדעבדין בחול העבדי אינשי דמקרי חמר במנא דכילא ושתו: שלש מאות גרבי יין מברורי המדות וחבריו כנסו שלש מאות גרבי שמן מצוי המדות והביאום לפני הנוברים לירושלים אמרו להם אי אתם זקוקים לכך אמרו להם אף אנו אין רצוננו בכך אמרו להם הואיל והחמתרם על עצמכם עשו מהם צרכי רבים דתניא יגול ואינו יודע למי גזל יעשה בהם צרכי רבים מאי ניהו אמר רב חסדא בורות שיחין ומערות אדרביה רב חסדא לרבנא עוקבא ודרש י"ל לא ימדוד אדם שעורים ויתן לפני בהמתו ביו"ט אבל קודר הוא קב או קבים ונותן לתוך קדרתו כדי שלא יקדח בתשילו אמר רב רימיה בר אבא אמר רב מודדת אשה קמח ביו"ט ונותנת לתוך עיסתה כדי שתחול חלה בעין יפה ושמואל אמר יאסור והא תנא דבי שמואל מותר דבי שמואל אסור ותנא דבי שמואל מותר שמואל

עין משפט

בו א"מ מ"י מ"ד סה"ל יו"ט הלכה כה סמך לאין עה טו"ש"ע א"ח ס'מן חק ספ"ק א' בו ב ג מ"י ט"ס שם טו"ש"ע א"ח ס'מן חק ספ"ק ג וימתן סג ספ"ק א' ד (טו"ש"ע מ"ח ס'מן שפ"ק א' מ"ח ה מ"י ט"ס הלכה כה סמך שם טו"ש"ע א"ח ס'מן חק ספ"ק ד וימתן סג ספ"ק א' מ"ט ו מ"י וימתן שם טו"ש"ע א"ח ס'מן חק ספ"ק ד וימתן סג טו"ש"ע א"ח ס'מן חק ספ"ק א' ז ו מ"י וימתן שם טו"ש"ע א"ח ס'מן חק ספ"ק א' ח

רבינו חננאל (הש"ק) ורבנן (מקילין). והא אפכא שמעינן להו, דתנן רבי יהודה אומר שוקל אדם בשר כנגד הכלי כו'. ופיקדון דרבי יהודה ארבי יהודה לא קשיא, התם בבלי שאינו עומד במשקל יודע לפיכך סוזה, הבא למלאות ולתת לו בכלי העומד למדה ידועה יאסור, לרבנן נמי דאמרי אין משגיחין בכף מאונס כל עיקר, משום שיעושה משעה חול ושוקל במאונס שבביל כך אסור, אבל הכא פעמים שנתן אדם יין בכלי של מדה ושוחה לפיכך מותר, ובה אמר ובלבד שלא יוכור לו סכום מדה, מעשה באבא ר' יהודה אומר אדם יודע מדת עיסתה היא מקמלת ואומרת אין כאן כל כך אבל כשיודעת מדת עיסתה יודעת מה מפרש ועיניה יפה נה: תנא דבי שמואל. כמספתא שסדר שמואל מתנאים שלפניו כמו שסדרו רבי חייל ורבי אושעיא וכמו שמואל אסור. והוא שנה במשנתו מותר שמואל כשמעמיה דלמר אסור הלכה למעשה אמתא לשמעונין שהבא לשאלו הלכה לעשות מעשה מורין לו אסור ואי מוין איניס דעביד לא מחינן צדיה דהלכה דמוזר ואין מורין כן: אין

א) לוי' ל"ל אכל לטול בלומד ק"ג א) קיס מותר ואיני טוסס כו'. ב) א"ט מוקן אפלי' ל"ל ועוד היא חכמת לטול תלה וכו'.